

*Pedagoški
programi*

2026/27

Slovenski
ŠOLSKI
MUZEJ

Slovenski
ŠOLSKI
MUZEJ

*Pedagoški
programi*

v šolskem letu 2026/2027

VALVASORJEVA ODLIČJA 2026

VALVASORJEVO NAGRADO
SLOVENSKI MUZEJ LETA

prejme

SLOVENSKI ŠOLSKI MUZEJ

*za celostno, vsebinsko, prostorsko in
oblikovno prenovo z osrednjim projektom
stalne razstave Šola je zakon!*

Postali smo slovenski muzej leta!

Pedagoški programi in razstave v Slovenskem šolskem muzeju se velikokrat vrtijo okrog kazni in pohval, ki so zanimiva tema za pogovor, burijo domišljijo obiskovalcev in načenjajo vprašanja o vzgojnih metodah. Tokrat smo si mi prislužili priznanje in zapisani smo bili v »zlato knjigo«. Na mednarodni dan muzejev, 18. maja 2026, smo na slovesni podelitvi Valvasorjevih odličij za izjemne dosežke na področju muzejstva prejeli pomembno priznanje – nagrado slovenski muzej leta. Počaščeni smo, da je komisija v okviru Slovenskega muzejskega društva prepoznala naše dolgoletno predano delo na področjih, ki pomembno soustvarjajo širši kulturni prostor. Tisti, ki spremljate naše delovanje, veste, da je muzej po letu 2022 doživel veliko vsebinsko in prostorsko prenovu, priznanje, ki smo ga dobili, pa upošteva vse glavne dejavnosti muzeja: muzejsko, pedagoško, raziskovalno in izobraževanje učiteljev. Pri tem je izhodišče in jedro muzejskih dejavnosti stalna razstava *Šola je zakon!*, izobraževanje in vzgoja na Slovenskem skozi čas, v povezavi s katero gradimo različne aktivnosti in projekte.

Sestavni del naših dejavnosti ste vseskozi tudi vi, učitelji in vzgojitelji, ki tako ali drugače sodelujete z nami. Zato se vam iskreno zahvaljujemo, da sooblikujete Slovenski šolski muzej, in vas hkrati vabimo, da se z nami znova srečate v prihodnjem šolskem letu.

Že šesto leto zapored vas vabimo na izobraževanje za učitelje v okviru sistema KATIS. V prihajajočem šolskem letu bomo v marcu 2027 pripravili izobraževanje Kako pisati šolsko kroniko danes? ter Bralna pismenost: učiteljev izziv in cilj (več na str. 10).

Glavni del brošure je predstavitev pedagoških programov v Slovenskem šolskem muzeju, ki jih po sklopih: učne ure, vodeni ogledi, delavnice in ponudba dodatnih dejavnosti, predstavljamo v nadaljevanju.

Ker se v zadnjem času še posebno poglobljeno posvečamo dostopnosti in smo v sodelovanju z Zvezo Sožitje pripravili nove programe za ranljive skupine, jim tokrat namenjamo več pozornosti (str. 64–69). Dostopnost kulturnih programov za manjše šole in šole iz oddaljenih krajev izboljšujemo z gostovanjem na različnih koncih Slovenije. Z izvajanjem takih delavnic in učnih ur se poskušamo čim bolj približati šolam, ki zaradi težav s prevozom težje obiščejo naš muzej.

Napovedujemo novo gostujočo razstavo o čipkarskem šolstvu na Slovenskem od začetkov do danes, ki lahko obišče tudi vaša šola (str. 73).

Verjamemo, da bo med ponujenimi vsebinami vsakdo našel kaj zase.

Prijetno branje vam želimo!

Kazalo

10 KATIS izobraževanja

12 Pedagoški programi

18 Učne ure

- 24 Antična Emona
- 26 Vodnikova šola
- 28 Nedeljska šola
- 30 Stara šola za najmlajše
- 32 Fizika
- 34 Cesarska pesem
- 36 Računstvo
- 38 Lepo vedenje
- 40 Prirodopis: domača mačka
- 42 Ročna dela
- 44 Lepopis
- 46 Telovadba
- 48 Higiena
- 50 Učna ura za tujce

52 Vodstvo po stalni razstavi

56 Muzejske delavnice

- 58 Raziskujmo muzejske predmete
- 58 Izdelovanje šolskih zvončkov
- 59 Izdelovanje ptičjih hišic
- 59 Sumerska delavnica
- 60 Izdelovanje pustnih mask
- 60 Narišimo strip
- 61 Svet antike
- 61 Muzejski migatlon
- 62 Spoznaj zgodovino svoje šole
- 62 Zeliščni spomin

64 Vključujoči muzej

- 68 Zgodovina pod pokrovom

70 Praznovanje rojstnega dne

71 Muzejska trgovina

72 Ste vedeli, da imamo tudi...?

KATIS *izobraževanja*

Lepo vabljeni,
da se nam pridružite na izobraževanjih za učitelje.

Slovenski šolski muzej so pred skoraj 130 leti ustanovili prav slovenski učitelji v želji, da si izmenjujejo učila, strokovno literaturo pa tudi ideje in gradivo. Tudi danes želi Slovenski šolski muzej ostajati prostor srečevanja za učitelje.

Na izobraževanjih učitelji in muzejski sodelavci skupaj raziskujemo temo, medse povabimo predavatelje, ki svoje znanje gradijo iz izkušenj, predvsem pa želimo dati prostor tudi besedi vas – učiteljev, da se lahko v razred vrnete z novimi idejami, zanosom in samozavestjo.

Kako pisati šolsko kroniko?

Torek, 2. marec 2027, 8.30–16.30

Za: pisce šolskih kronik, zbornikov ob obletnicah šole, ter organizatorje prireditev ob šolskih in državnih praznikih
0,5 točke | Kotizacija: 18 EUR

Bralna pismenost: učiteljev izziv in cilj

Četrtek, 4. marec 2027, 8.30–16.30

Za: učitelje v osnovni šoli
0,5 točke | Kotizacija: 16 EUR

Zelo sem zadovoljna. Dobili smo veliko idej in slišali primere iz prakse. Predstavitve so bile pester, zanimive, dinamične. Nobena ni bila predolga. So bile pa diskusije s soudeleženci take, da bi jih z veseljem podaljšala.

Tamara Šterk, Osnovna šola Koroška Bela Jesenice

Odlično – res ste me presenetili. Ravno prav strokovno, vse pa uporabno.

Meta Kovačič, Osnovna šola Velike Lašče, podružnica Turjak

Z izobraževanjem sem zelo zadovoljna, saj sem dobila veliko idej, ki jih bom z veseljem vključila v svoje delo. Vsa predavanja in delavnice so bile zelo zanimive, informacije pa podane na sodoben način.

Aleša Premrl, Osnovna šola Pirniče

*Pedagoški
programi*

Pedagoški programi

Na naslednjih straneh predstavljamo pedagoške programe, med katerimi lahko izbirate in jih kombinirate glede na vaše želje, starost skupine ter razpoložljiv čas. Priporočamo, da obisku nameinite dve uri in voden ogled stalne razstave povežete z udeležbo na učni uri ali obiskom katere od ustvarjalnih delavnic. Za mlajše obiskovalce (predšolski otroci, 1. in 2. razred OŠ) svetujemo učno uro **Stara šola za najmlajše** v povezavi z ustvarjalno delavnico in kratkim ogledom razstave. Za nadobudne učence, ki so radi aktivni, smo pripravili delavnico **Muzejski migatlon**, za mlade raziskovalce pa delavnici **Spoznaj zgodovino svoje šole** in **Raziskujmo muzejske predmete**. Starejši učenci (8. in 9. razred OŠ, SŠ, študenti) se lahko udeležijo tudi nekoliko bolj zahtevne učne ure, **Vodnikove šole**. Izbirate lahko tudi med pestro ponudbo naravoslovno obarvanih učnih ur: **Prirodopis – domača mačka**, **Higiena, Fizika in Računstvo**. Za vse starostne skupine od 4. razreda naprej so primerne najbolj priljubljene učne ure **Lepopis**, **Nedeljska šola** in **Lepo vedenje** (pri predstavitvi posameznih učnih ur glejte rubriko »primerno za«). Če vseeno ne veste, kateri program izbrati, smo vam na voljo za dodatne informacije in pomoč pri izbiri ustreznega programa.

KOMBINACIJE PROGRAMOV S CENAMI

Program	Trajanje	Cena na učenca
Voden ogled	60 minut	6 €
Učna ura	60 minut	7 €
Delavnica	60 minut	7 €
Učna ura + voden ogled	120 minut	8 €
Učna ura + delavnica	120 minut	8 €
Delavnica + voden ogled	120 minut	8 €
Učna ura + voden ogled + delavnica	180 minut	10 €
Voden ogled z delovnim zvezkom za 2. triado OŠ	60 minut	Doplačilo 1€

PRIPRAVA NA OBISK

Posredujemo vam nekaj napotkov za pripravo na obisk v Slovenskem šolskem muzeju z namenom, da bi lahko čim bolj organizirali vaš obisk in da bi bili z obiskom zares zadovoljni.

Obisk kulturne ustanove pomeni za učence tudi spoznavanje okolja zunaj šole, zato bi bilo dobro, da so **pred obiskom muzeja seznanjeni z muzejskim bontonom**. V muzej prihajajo kot gostje in morajo poznati pravila gostitelja, da obisk poteka v prijetnem in spoštljivem ozračju. Učenci lahko poslušajo, sprašujejo, kaj povedo, ni pa lepo prekinjati vodiča ali sošolca. Prav tako se ne smejo prerivati ali kričati. Vodič jim bo povedal, katerih stvari in kdaj se lahko dotikajo. Upoštevanje pravil je redko zabavno, vendar je nujno za varnost in dobro počutje vseh v muzeju, prav tako s primernim obnašanjem varujemo muzejske predmete.

Prav **posebna priprava je potrebna za obisk učne ure iz starih časov**. Učne ure so preplet spontanega učenja in zabave, v katerem obiskovalci prek »žive igre zgodovine« spoznajo posamezno obdobje šolske preteklosti z njegovimi osnovnimi (tudi vzgojnimi) značilnostmi. To doživetje je lahko zares uspešno in nepozabno, če so obiskovalci nanj ustrezno pripravljeni, zato vas prosimo, da učence na obisk pripravite že v šoli.

Pomembno je, da učence pred obiskom informirate o tem:

- da je učna ura muzejsko doživetje pouka iz preteklosti, podobno gledališki predstavi, na kateri bodo tudi sami igralci;
- da so vsi obiskovalci (tudi spremljevalci skupine) v razredu učenci in naj skupaj z gospodično učiteljico oz. gospodom učnikom poskušajo ustvariti vzdušje stare šole;
- da pri tem veljajo takratne stroge vzgojne metode, kot sta leskova palica in klečanje na koruzi. Nekatere bo učitelj tudi uporabil, a naj se učencev s kaznimi ne straši, le opozori, da bo v »predstavi« najverjetneje kdo od njih moral odigrati vlogo kaznovanega učenca ter naj se potrudijo in igrajo čim bolj pridne učence;
- če pride pri pouku do nediscipline, motenj ali izgrediv učencev, lahko gospodična učiteljica oz. gospod učenik ukrepa po starih metodah (grožnja z leskovo palico, klečanje na koruzi, nošnja lesenega osla), učenca lahko pošlje iz razreda ali prekine učno uro;
- med učno uro fotografiranje in snemanje nista dovoljena, lahko pa fotografirate pred začetkom in po koncu »predstave«.

*Želimo, da bi bilo naše skupno druženje
v Slovenskem šolskem muzeju
poučno, kulturno in prijetno!*

UČNE URE

Slovenski šolski muzej je v javnosti najbolj poznan po starih učnih urah. Obisk na učni uri obiskovalcem omogoča, da začutijo ozračje nekdanje šole in tako pridobijo izjemno izkušnjo. Ob več kot dvajsetletni tradiciji se je nabor ponudbe različnih učnih ur razširil, zdaj jih je na voljo že 14: med seboj se razlikujejo po zgodovinskem obdobju in po vsebini predmetnika. Vsebina učnih ur je prirejena po starih učnih načrtih za posamezno starostno skupino, scenarij zanje pripravljajo kustosi muzeja v sodelovanju z izvajalci učnih ur.

Matej Hrastar
Matevž Grom

Anton Arko
Anton Lokovšek

Polona Koželj
Apolonija Škarja

Mateja Pušnik
Terezija Zvon

Matej Prevc
Matija Pevc in
Quintus Caelius Kallikrates

Taja J. Gubenšek
Medarda Meden in
Snaga Čistunić

Lea Menard
Leonida Gaber

Urša Volk
Uršula Vuk

.....
Učiteljski zbor v šolskem letu 2026/27

Lea Klinar
Helena Gruden

Klara Marija Keršič
Franja Tepina

Lovrenc Bajt
Ciril Resnik

Neža Šega
Agnes Resman

Gregor Gartner
Štefan Šiba

Živa Matevc
Florjana Uršič

Jasmina Bejtović
Emilija Pavka

Svit Podgornik
Bogdan Mrak

.....

*V nadaljevanju vam predstavljamo posamezne učne ure
po zgodovinskih obdobjih.*

ANTIČNA EMONA

trg v antični Emoni v 1. stoletju n. št.

Udeleženci učne ure pod vodstvom učitelja – magistra spoznajo način poučevanja in vzgajanja v dobi antične Emone. Da je ponavljanje res mati učenja, se naučijo ob zapisovanju latinskih stavkov in števil. Poslušajo zgodbe iz antične mitologije in pišejo na voščene tablice. Učenci in učitelj so oblečeni v rimsko opravo (tunike in togo).

*Učno uro smo izbrali za popestritev pouka.
Najbolj pritegneta disciplina in uporaba latinščine.
A. Šantl, OŠ Fokovci*

Učni cilji:

- učenci osvojijo latinsko štetje do deset,
- spoznajo latinska imena za mesece,
- pišejo s stilusom na voščeno tablico,
- poslušajo zgodbo o Veneri in Marsu ter se pogovarjajo o rimskih bogovih.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura v antični Emoni

https://youtu.be/IVD_KkpBcul

VODNIKOVA ŠOLA

šola v Ilirskih provincah leta 1811

Z ustanovitvijo Ilirskih provinc leta 1809 so Francozi razširjali znanje francoskega jezika, a vendar dovolili, da je bil učni jezik v osnovnih in nižjih srednjih šolah deželni (slovenski) jezik. Valentin Vodnik je za pouk v slovenskem jeziku napisal prve povsem slovenske učbenike. Njihovo vsebino spoznavajo tudi udeleženci učne ure Vodnikova šola. Ura ponuja edinstveno priložnost, da se obiskovalci naučijo osnov bohoričice, ki je bila kot slovenska pisava v rabi od srede 16. do srede 19. stoletja.

Zelo uporabno pri pouku zgodovine in slovenščine.

Po vtisih sodeč so bili učenci navdušeni!

S. Lešnjak, OŠ Drska

Učni cilji:

- učenci spoznajo staro pisavo bohoričico,
- prevedejo nekaj enostavnih besed iz slovenščine v francoščino in obratno.

3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura iz leta 1811 iz časa Ilirskih provinc

<https://youtu.be/idVmBSCzzlY>

NEDELJSKA ŠOLA

šola v Avstrijskem cesarstvu leta 1865

Od začetka 19. stoletja naprej so ob nedeljah in praznikih organizirali začetne in ponavljalne nedeljske šole, saj med tednom mnogi vaški otroci pouka niso mogli obiskovati zaradi zaposlenosti z drugim delom in oddaljenosti od šole. V nedeljski šoli so se učili pisati, brati in računati ter se srečevali z oliko, redom in disciplino. Pomemben učbenik iz tega obdobja je *Blaže in Nežica v nedeljski šoli*, delo Antona Martina Slomška.

*Lepo petje in odlično izpeljan nastop
gospoda učenika, učenci so zato aktivni.
učiteljica razredne stopnje*

Učni cilji:

- učenci štejejo do deset in rešujejo preproste besedilne naloge,
- naučijo se pesem A. M. Slomška *Ljuba vigred*.

od 3. razreda OŠ naprej, SŠ, odrasli

Učna ura Nedeljska šola

<https://youtu.be/YKpPpsrFCxU>

STARA ŠOLA ZA NAJMLAJŠE

Ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1900

Program je prilagojen za mlajše otroke, da med igro in pogovorom spoznavajo šolo nekoč. Med kratkim zaigranim prikazom pouka pred stotimi leti ter ob raziskovanju stare šolske torbice dobijo vpogled v šolski vsakdan učenca ljudske šole na podeželju v času Avstro-Ogrske monarhije. Spoznajo, kakšna oblačila so si otroci nekoč nadeli za v šolo, kakšni učni pripomočki so se skrivali v učenčevi leseni torbici, kako so se učili »številjenja«, pa tudi, kako so učitelji kaznovali zamujanje, klepetanje in druge prestopke zoper »šolske postave«.

*Dejansko sem se počutila tako, kot bi se znašla v letu 1900.
Učenci so imeli krasno izkušnjo, ki je gotovo ne bodo pozabili.
učiteljica 2. razreda, PŠ Lokavec*

Učni cilji:

- učenci se seznani z videzom učilnice iz časa Avstro-Ogrske,
- odigrajo krajši prizor učne ure,
- spoznajo vsebino šolske torbe s starimi šolskimi potrebščinami.

1. triada OŠ

Učna ura Stara šola za najmlajše

<https://youtu.be/138zhAMYVfs>

FIZIKA

realka v Avstro-Ogrski leta 1900

Življenje posameznika določajo tudi različne fizikalne zakonitosti. Poučevanje osnov naravoslovja je določal ljudskošolski zakon iz leta 1869. Koristno je, da se tega znanja naučimo tudi danes. Ob tem so še posebej privlačni fizikalni poskusi s starimi šolskimi učili.

Matevž Grom je odličen v vlogi učenika. Učna ura je interaktivna, zabavna in poučna. Vse pohvale.

dr. L. Kužnik, BIC

Učni cilji:

- učenci spoznajo fizikalne značilnosti zvoka,
- izvedejo poskus z vakuumsko črpalko.

3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura Fizika

https://youtu.be/AbmJKh_6S6c

CESARSKA PESEM

ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1901

Cesarska pesem Johanna Gabriela Seidla je postala uradna državna himna leta 1854, šest let po tem, ko je Franc Jožef postal cesar habsburške monarhije. Slovenci smo dobili več prevodov Seidlove pesmi kmalu po njenem nastanku. Učenci so jo po napevu Josepha Haydna peli vedno pred pričetkom pouka ali ob odprtju novega šolskega poslopja, posebej slovesno so jo peli v cerkvi, na cesarjev rojstni dan in na njegov god.

*Ura je čudovit primer, kako današnjim otrokom in mladini
pričarati šolsko vzdušje pred enim stoletjem.*

dr. D. Kiurski, Narodni muzej Kikinda

Učni cilji:

- učenci se seznaniijo z besedilom Cesarske pesmi in razlago posameznih pojmov.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

RAČUNSTVO

Ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1905

Matematika je bila vedno eden najpomembnejših šolskih predmetov, pogosto najtežji. Pomemben matematik Franc Močnik je napisal veliko matematičnih učbenikov, naloge iz njegovih od 100 do 170 let starih računic pa rešujejo udeleženci učne ure o računstvu, kjer spoznajo, da nam matematične naloge lahko prikažejo tudi način življenja v preteklosti. Hkrati učenci v šoli nekdanjih dni spoznajo povsem drugačno metodiko poučevanja matematike.

*Učence smo želeli seznaniti z odnosom,
ki so ga nekdaj imeli do učiteljev. Najbolj sta nam
bili všeč strogość in doslednost učiteljice.
učiteljica predmetne stopnje*

Učni cilji:

- učenci »številijo« s »številnim strojem« do 100,
- spoznajo stara imena mesecev in z njimi povezana kmečka opravila.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura Računstvo

<https://youtu.be/yuSc3ewf9RM>

LEPO VEDENJE

Ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1905

Med poukom ne zdehaj! Ne grizi si nohtóv! Ne praskaj si glave! Ne pljuvaj po tleh! Živi složno z ljudmi druge vere in druge narodnosti! To je le nekaj šolskih postav, ki se jih učenci naučijo pri učni uri lepega vedenja. Poleg osnovnih pravil se učijo tudi o spoštovanju do predpostavljenih, učiteljev, star(i)šev in starejših ter do živali. Spoznavajo pravila bontona v šoli in v vsakdanjem življenju.

*Učna ura lepega vedenje je v današnjih okoliščinah
vsekakor (naj)primernejša tema.*

učiteljica, OŠ Dobrna

Učni cilji:

- učenci spoznajo osnovna pravila bontona,
- se seznani s Šolskimi postavami.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

PRIRODOPIS: DOMAČA MAČKA

ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1907

Pri učni uri o domači mački (*Felis domestica*) učenci spoznavajo njene telesne in značajske lastnosti in skozi pregovore o mački odkrivajo, kako smo si ljudje z mačkami značajsko podobni. V berilu Frana Erjavca odkrijejo mačkine navade, njen odnos do mladičev, psa in ljudi.

»Mačkina hoja je skoraj neslišna in zelo elegantna. Je spretna in gibčna žival, kot da v njenem truplu ni kosti. Mačkino gibčnost še posebej zaznamo, kadar pada: vedno pristane na nogah in se nikdar ne poškoduje. Zato rečemo, da ima mačka devet življenj.«

Izbrali smo učno uro o mački, ker pri naravoslovju in tehniki ravno obravnavamo kraljestvo živali.

U. B. Fink, OŠ Dolenjske Toplice

Učni cilji:

- učenci spoznajo mačkine telesne in značajske lastnosti ter odkrivajo njeno povezanost z navadami ljudi v slovenskih pregovorih o mački.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

ROČNA DELA

šola v Kraljevini SHS leta 1926

Pouk ročnih del je bil v šoli zelo pomemben, saj so učenci pridobili mnoga koristna znanja za vsakodnevno življenje, ob tem so se naučili tudi reda in marljivosti. Tako so se deklice naučile šivati in krpati oblačila, vesti, plesti in kvačkati, dečki pa so se učili pletenja košar iz vrbovih viter ter drugih koristnih reči. Tudi učna ura ročnih del Prišijmo si gumb! prinaša nekaj koristnega znanja osnov šivanja.

*Predstavljene vsebine in učna ura
bodo še dolgo tema naših pogovorov.
učiteljica, OŠ 8 talcev Logatec*

Učni cilji:

- učenci se navajajo na snažnost, urejenost in natančnost,
- učenci se seznani s šivalnim priborom,
- prišijejo si gumb in izdelek odnesejo domov.

od 3. razreda OŠ naprej, SŠ, odrasli

Učna ura Ročna dela

<https://youtu.be/DrWshX5XukU>

LEPOPIS

narodna šola v Kraljevini Jugoslaviji leta 1930

V današnjem svetu največ pišemo na računalnik, lepega pisanja so večji le še redki. Lepopis je bil eden pomembnejših šolskih predmetov, kjer je bil cilj poučevanja pridobitev razločnega in prijetnega rokopisa. Pri muzejski učni uri lepopisa lahko osnove takšnega rokopisa pridobite tudi vi.

*Učna ura je bila zelo doživeta. Izbrali smo lepopis,
saj v sodobni šoli te veščine izgubljajo na veljavi.
učiteljica, OŠ Prestranek*

Učni cilji:

- učenci pišejo s peresnikom in črnilom,
- spoznajo posamezne lepopisne črke in njihove elemente,
- vežejo črke v besede in poved.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

Učna ura Lepopis

<https://youtu.be/vON-QYXB8JI>

TELOVADBA

narodna šola v Kraljevini Jugoslaviji leta 1932

Pri učni uri bomo izvajali telesne vaje in igre po sokolskem sistemu: pravilna stoja telesa, nastop v vrstah – po eden, dva, tri, štiri. Hoja in tekanje v vrsti. Okretanje na levo in desno. Proste vaje na mestu. Na koncu se bomo igrali različne družabne igre.

Odlična izkušnja in doživetje za dijake.

Dobro medpredmetno povezovanje.

M. Sedmak, ŠCRS

Učni cilji:

- učenci se urijo v spretnosti in gotovosti v gibih,
- razvijajo odločnost, samozavest ter vzdržujejo duševno in telesno zdravje,
- navajajo se na dostojno in lepo vedenje.

od 3. razreda OŠ naprej, SŠ, odrasli

HIGIENA

nižja gimnazija v Kraljevini Jugoslaviji leta 1932

Na uvedbo higienskih pravil v vsakdanje življenje in obvezni pouk higiene v šole v šol. l. 1926/27 je imela velik vpliv ustanovitve Higienskega zavoda v Ljubljani l. 1923. Delovanje zavoda je bilo najprej osredotočeno na raziskovanje pitne vode, kasneje na organizacijo asanacije podeželja. Prvi direktor Higienskega zavoda je postal zdravnik, pedagog in humanist dr. Ivo Pirc, ki velja za utemeljitelja sodobnega slovenskega javnega zdravstva. V Ljubljani je leto kasneje z delom začela tudi Šolska poliklinika. Ministrstvo za narodno zdravje je s programi asanacije zajelo tudi podeželje. Za vzorčen projekt je bila izbrana Lukovica pri Domžalah, ki je že vrsto let veljala za inficirano s tifusom in kjer je bil leta 1926 zgrajen prvi zdravstveni dom v kasnejši Dravski banovini.

Tema je bila zelo poučna, ker smo srednja zdravstvena šola in se nam higiena povezuje z učnimi načrti.

P. K. Kranjc, Gimnazija Ormož

Učni cilji:

- učenci se seznaniijo z vzroki, ki vplivajo na zdravje,
- spoznajo higienska pravila,
- spoznajo nalezljive in spolne bolezni,
- podučijo se o problemu alkoholizma in kajenja.

2. in 3. triada OŠ, SŠ, odrasli

OLD SCHOOL LESSON FOR FOREIGNERS

..... UČNA URA ZA TUJCE

primary school in Austro-Hungarian Monarchy in 1906

ljudska šola v Avstro-Ogrski leta 1906

»Old school lessons« are a very attractive museum activity for pupils. It is a live play of history, through which the visitors in a playful and instructive way get to know, how it used to be in school. They are acquainted with the then school aids, vocabulary, school rules and penalties. During the lesson Miss Teacher with a rod in the hand examines cleanness of hands and ears, bad pupils can experience punishment with old methods. At the same time they can also experience praise. Lesson is primarily intended for foreigners who do not speak Slovenian or their knowledge is inadequate.

Učne ure naših babic in dedkov so živa igra zgodovine, skozi katero obiskovalci na igriv in poučen način spoznajo, kako je bilo v šoli nekoč. Seznanijo se s takratnimi učnimi pripomočki, besediščem, šolskimi pravili in kaznimi. Med učno uro gospodična učiteljica s šibo v roki pregleda čistočo rok in ušes, poredni učenci lahko okusijo kaznovanje z vzgojnimi metodami, ki so jih uporabljali nekoč, ravno tako pa lahko doživijo tudi pohvalo. Učna ura je predvsem namenjena tujcem, ki ne znajo slovenskega jezika oziroma je njihovo znanje pomanjkljivo.

*We were all thrilled.
We reminisced about our
own school days.*

*Teachers from
Carinthia, Austria*

*Vsi smo bili navdušeni.
Spomnili smo se svojih
šolskih dni.*

*učitelji iz
avstrijske Koroške*

Learning goals:

- children are familiarised with the importance of discipline and tidiness,
- they learn where the name Ljubljana originates from,
- they discuss slovenian poet France Prešeren and his poem »A Toast«,
- they learn how to count from one to ten in slovenian language.

Učni cilji:

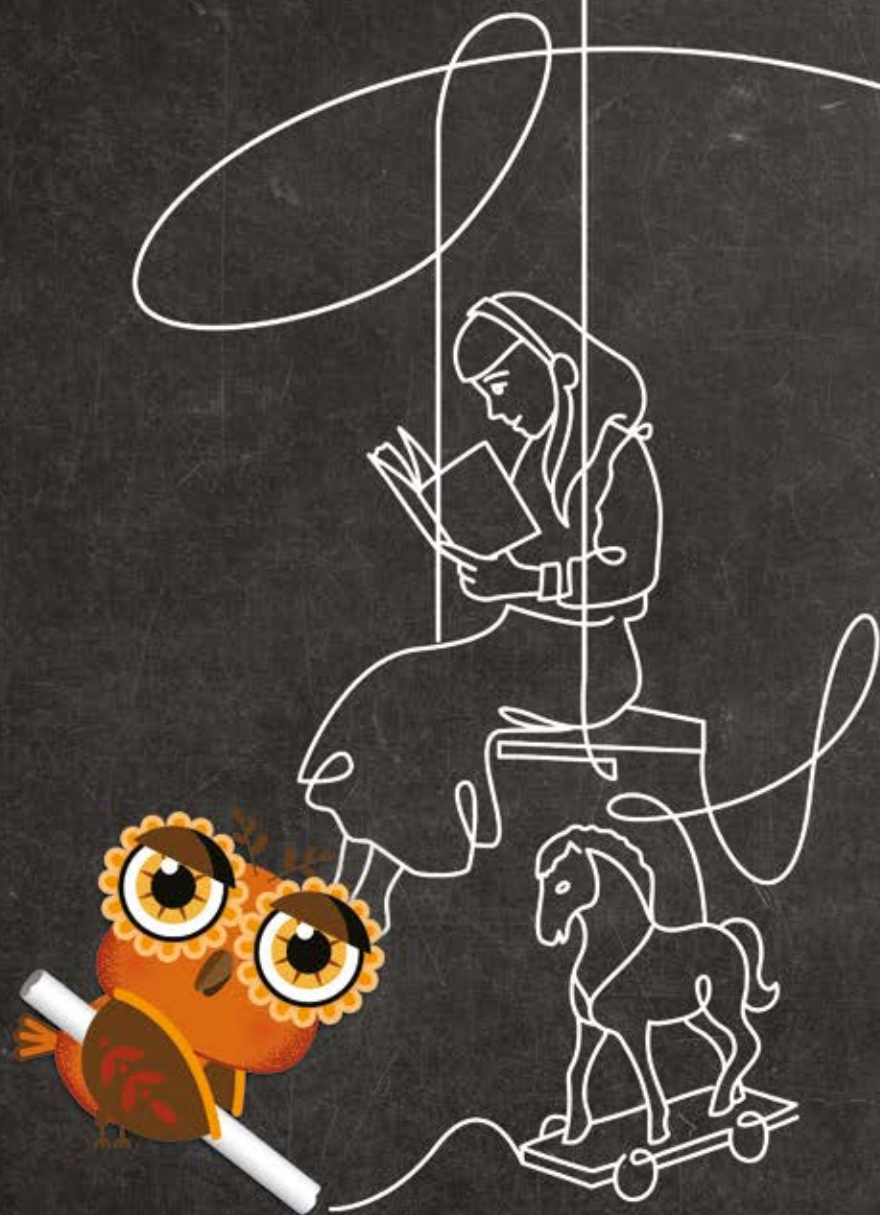
- učenci se seznaniijo z disciplino in snažnostjo,
- spoznajo izvor imena Ljubljana,
- učijo se o Francetu Prešernu in njegovi pesmi Zdravljica,
- naučijo se šteti od ena do deset v slovenskem jeziku.

**foreigners who do not
speak Slovenian**

**tujci, ki ne znajo
slovenskega jezika**

VODSTVO PO STALNI RAZSTAVI

Stalna razstava *Šola je zakon!*,
Izobraževanje in vzgoja na Sloven-
skem skozi čas spodbuja radovednost
in samostojno raziskovanje. Vabi nas k
odkrivanju zgodovine vzgoje in izobra-
ževanja od prazgodovine do danes.

VODSTVO PO STALNI RAZSTAVI

Stalna razstava *Šola je zakon!* odstira poti izobraževanja in vzgoje na Slovenskem skozi čas, od pradavnine do sodobnosti. Na 13 zgodovinskih obdobjih odpira teme šolske obveznosti, jezika v šoli, šolskih pripomočkov, spreminjanja šolskih predmetnikov, oblačilne kulture, pravil obnašanja, vprašanja vzgoje in še in še. *Šola je zakon!* smo poimenovali stalno razstavo, s katero bi radi poudarili, da šolstvo temelji na zakonodaji, vsaj odkar je vladarica Marija Terezija šolstvo poddržala in leta 1774 izdala prvi državni osnovnošolski zakon. Hkrati pa je šola tudi preplet mnogih osebnih nepozabnih doživetij in je zato v žargonu mladih zares zakon!

Osnovni oblikovni koncept razstave temelji na veliki, dolgi črni šolski tabli, ki ji nasproti stoji dolga šolska klop. A ta tabla ni navadna tabla, je kot kakšna omara čudes, v kateri so na voljo različne vsebine, od zanimivih predmetov do arhivskega, slikovnega in filmskega gradiva. Trudili smo se, da so vsebine ob skrbni vizualni podobi predstavljene strokovno utemeljeno in hkrati zanimivo tako za mladino kot za najbolj zahtevne obiskovalce.

Otroci so vedno rasli ob igračah, ki so pomemben del vzgoje in so zato tudi na razstavi. Vključili smo interaktivne elemente, zvočne posnetke, podobe vsakdanjega življenja, simpatične muzejske like, ki oživijo s pomočjo sodobne tehnologije.

Glej in se uči! je prva misel, zapisana na časovnem traku stalne razstave. Vabi nas, da smo odprti za nova znanja in spoznanja. Veseli bomo, če vas bo pritegnil prikaz bogate dediščine šolstva in splošnega kulturnega razvoja na Slovenskem!

ZAPISKI MLADEGA KUSTOSA

delovni zvezek za učence 2. triade osnovne šole

Namesto običajnega vodenega ogleda stalne razstave se lahko odločite za popestritev vodenja z igrivim in lično ilustriranim delovnim zvezkom. Vsak učenec prejme zvezek, s pomočjo katerega postane raziskovalec, ki primerja šolo nekoč in danes, poišče pripomočke za pisanje, razišče svoj najljubši razstavljeni predmet in reši druge naloge, povezane s stalno razstavo *Šola je zakon!* in muzejem. Delovni zvezek je zasnovan tako, da so otroci med vodenjem povabljeni k aktivnostim in imajo čas tudi za samostojno opazovanje muzejskih predmetov. Drugi del zvezka je namenjen delu bodisi v šoli bodisi doma. Uporabi se lahko kot evalvacija po obisku muzeja ali spodbuda za nadaljnje raziskovanje preteklosti.

ZAPISKI

mladega kustosa

MUZEJSKE DELAVNICE

V Slovenskem šolskem muzeju ponujamo tudi tematsko raznolike muzejske delavnice, s katerimi si lahko pridobite nove izkušnje in novo znanje. Udeležite se jih lahko v kombinaciji z vodenim ogledom stalne oziroma občasnih razstav ali pa samostojno. Nedvomno so prijetna in kvalitetna popestritev vašega obiska pri nas.

RAZISKUJMO MUZEJSKE PREDMETE

Ponavadi v muzejih izbrane predmete občudujemo v vitrinah, na delavnici pa se lahko učenci postavijo v vlogo muzejskih kustosov. Kot pravi raziskovalci s pomočjo delovnega lista ugotavljajo, kaj je predmet pred njimi, iz česa je in kako so ga nekoč uporabljali.

 2. in 3. triada OŠ

 60 minut

IZDELOVANJE ŠOLSKIH ZVONČKOV

Šolski zvonci so skozi zgodovino spreminjali svojo podobo in vlogo. Udeleženci delavnice iz glinenih lončkov izdelajo svoje šolske zvončke, jih poljubno okrasijo in odnesejo domov.

 1. triada OŠ

 45 minut

IZDELOVANJE PTIČJIH HIŠIC

Na delavnici bomo izdelali unikatne ptičje krmilnice iz recikliranih materialov. Ko bo prišla zima, pa bomo lahko uživali v opazovanju zadovoljnih ptic.

 1. in 2. triada OŠ

 60 minut

SUMERSKA DELAVNICA

Delavnica nas popelje v čas »hiše tablic«, kakor so Sumerci imenovali stavbo, v kateri so se otroci svečenikov učili pisnih znamenj svojega jezika. Tudi obiskovalci muzeja se boste lahko preizkusili v pisanju s trstično paličico. Iz gline boste oblikovali pisalno podlago – okroglo tablico, v katero boste vtisnili »klinasto« oblikovane znake naše abecede.

 1. in 2. triada OŠ

 45 minut

IZDELOVANJE PUSTNIH MASK

Etnološka dediščina šemlje-nja in pustnih mask je raznolika in bogata. Tudi šole imajo dolgo tradicijo prirejanja šolskih pustovanj, na katerih sta se vedno pokazali neizmerna domišljija in kreativnost pri izdelavi pustnih mask. Zanimive pustne maske iz različnih materialov, sodobne ali s starodavnim pridihom, lahko ustvarite na delavnici izdelovanja mask.

 2. in 3. triada OŠ

 45 minut

NARIŠIMO STRIP

Strip je oblika pripovedi, podana v slikah, z malo napisanega besedila. Prav zato je priljubljena pri mladih bralcih, celo tistih, ki nad knjigami sicer niso najbolj navdušeni. V muzeju ponujamo likovno delavnico *Strip: Deveta umetnost ni deveta briga*, kjer udeleženci spoznajo stripovsko umetnost ter se tudi sami preizkusijo v ustvarjanju stripov s prizori iz šolske zgodovine.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ

 60 minut

SVET ANTIKE

Na delavnici se bodo otroci pogovarjali o rimskem cesarstvu, vstopili bodo v svet mitologije in spoznali rimske bogove. Seznanili se bodo tudi z osnovami latinskega jezika in skupaj prevedli pet latinskih pregovorov. Za zabaven zaključek delavnice pa si bodo izdelali igralne karte s tematiko antičnega sveta.

 2. in 3. triada OŠ

 60 minut

MUZEJSKI MIGATLON

Najbolj razgibana muzejska delavnica! Za zmago bo treba uporabiti vse svoje spretnosti, znanje in iznajdljivost ter sodelovati kot usklajena ekipa. Po kratkem ogledu razstave o športu se učenci preizkusijo v kvizu, pantomimi in športnih nalogah. Še vedno pa v olimpijskem duhu tudi pri tej delavnici velja: Pomembno je sodelovati, ne zmagati.

 2. in 3. triada OŠ, SŠ

 60 minut

SPOZNAJ ZGODOVINO SVOJE ŠOLE

Na delavnici učenci raziskujejo zgodovino svoje šole s pomočjo arhivskega, dokumentarnega in knjižničnega gradiva. Tako aktivno spoznajo različne vrste gradiva, ki jih hrani muzej, in osnove raziskovalnega dela.

(Pred rezervacijo delavnice preverimo razpoložljivost gradiva o vaši šoli.)

 2. in 3. triada OŠ, SŠ

 60 minut

ZELIŠČNI SPOMIN

Na delavnici z odkrivanjem motivov igre spomin spoznavamo rastline naših vrtov nekoč in danes. Posamezna zelišča spoznavamo s pomočjo ilustracij, fotografij in z njihovimi opisi ter uporabo. Igra združuje znanje, spomin ter zabavo in je primerna za male vedoželjneže, ki jih zanimajo narava, botanika ter še posebej svet zdravilnih rastlin.

 vrtec, OŠ, SŠ, odrasli

 30 minut

Zbiramo stare

~

šolske torbe
pisala
fotografije

zvezke
peresnice
spomine...

... tudi novejšje, ki jih naslednje šolsko leto ne potrebujete.

Prinesite jih v Slovenski šolski muzej, kjer hranimo šolsko dediščino.

~

Vključujoči muzej

V Slovenskem šolskem muzeju skrbimo za dostopnost naših vsebin najširšemu krogu ljudi, zato posvečamo skrb tudi pripravi vsebin za različne ranljive skupine. Vsi zaposleni in vodiči so seznanjeni s smernicami za vodenje različnih ranljivih skupin.

PRILAGODITVE ZA OSEBE Z OKVARO SLUHA

- **Slušna (induktivna) zanka** – za uporabnike slušnega aparata je na voljo slušna zanka, ki jim omogoča udobno in nemoteno spremljanje vodstva po muzejski razstavi.
- **Vodstvo v slovenskem znakovnem jeziku** – po predhodnem dogovoru pripravimo vodstvo po muzejski razstavi s spremstvom tolmača.
- **Učna ura s podporo tolmača** – izkušnja doživetja učne ure iz preteklosti je edinstveno doživetje, ki ga ponujamo v Slovenskem šolskem muzeju. S pomočjo tolmača smo izbrali in priredili zgodovinsko učno uro tako, da je primerna tudi za osebe z okvaro sluha. Pri izvedbi učne ure sodeluje tolmač slovenskega znakovnega jezika.

PRILAGODITVE ZA OSEBE Z OKVARO VIDA

- **Vodstvo po stalni razstavi *Šola je zakon!***, izobraževanje in vzgoja na Slovenskem skozi čas vključuje izpostavljene replike muzejskih predmetov, ki so namenjene taktilnemu ogledu. Vodstvo skupine oseb z okvarami vida temelji na ogledu izpostavljenih predmetov.

- **Braillova pisava** – vsako zgodovinsko obdobje, ki je predstavljeno na razstavi *Šola je zakon!*, je opremljeno s tablico v Braillovi pisavi s povzetimi glavnimi značilnostmi takratnega izobraževanja.
- **Tipna zemljevida za orientacijo slepih in slabovidnih oseb** – na informacijski točki v muzeju sta na voljo prenosna tipna zemljevida za orientacijo slepih in slabovidnih oseb. Prvi vključuje tloris razstavnih prostorov in potek ogleda razstave, drugi pa tloris toaletnih prostorov.

PRILAGODITVE ZA OSEBE S KOGNITIVNIMI OMEJITVAMI

- **Vodnik v lahkem branju** – informacije o stalni razstavi, ki so vsebinsko in oblikovno dostopne osebam z ovirami pri sporazumevanju.

Vključujoči muzej

V sodelovanju z Zvezo Sožitje smo pripravili dve novi delavnici, ki se navdihujeta pri zgodovinskih učnih urah, predvsem pri Stari šoli za najmlajše, in vsebinah na stalni razstavi.

NOVO

ŠOLSKI DAN PRED STOTIMI LETI

Program je prilagojen za osebe z intelektualnimi ovirami. Udeleženci med igro in pogovorom spoznavajo šolo nekoč. S kratkim zaigranim prikazom pouka pred stotimi leti in z raziskovanjem stare šolske torbe dobijo vpogled v šolski vsakdanjik učenca ljudske šole na podežlju v času avstro-ogrske monarhije. Spoznajo, kakšna oblačila so otroci oblekli za v šolo nekdaj in kateri učni pripomočki so se skrivali v učenčevi leseni torbici.

Učni cilji:

- učenci se seznanijo z videzom učilnice v času Avstro-Ogrske,
- ogledajo si kratek zaigran prikaz pouka v preteklosti,
- spoznajo vsebino šolske torbe s starimi šolskimi potrebščinami.

NOVO

PESMI IZ PRETEKLOSTI

Program je prilagojen osebam z intelektualnimi ovirami. Udeleženci spoznajo delo Antona Martina Slomška in Franceta Prešerna prek prilagojenih pesmi v lahkem branju. Pesnika in njuno delo spoznajo na razumljiv način v pogovoru, z ustvarjalnimi aktivnostmi in predmeti iz preteklosti. Spoznajo tudi, kako so ljudje pisali nekoč in se preizkusijo v pisanju s peresnikom in črnilom.

Učni cilji:

- učenci se seznanijo z delom Antona Martina Slomška in Franceta Prešerna,
- seznanijo se z besedilom in razlago pesmi v lahkem branju,
- pišejo s peresnikom in črnilom.

ZGODOVINA POD POKROVOM

*Šolska preteklost
skozi muzejske predmete*

Muzejski predmeti od prazgodovinskih posodic do digitalnega kalkulatorja. Vsak predmet pripoveduje svojo zgodbo in odpira pogled v šolo nekoč. Učenci z raziskovanjem in s pogovorom spoznavajo, kako se je učenje spreminjalo skozi čas.

~

Program je primeren za gostovanja na osnovnih šolah (1. in 2. triada) ter v zavodih za otroke in odrasle z različnimi ranljivostmi.

Praznovanje rojstnega dne

Je pred vrati rojstni dan vašega otroka in mu želite pripraviti nekaj posebnega? V Slovenskem šolskem muzeju lahko izberete enkratno rojstnodnevno doživetje, ki vključuje obisk izbrane učne ure iz starih časov ter lov na skriti zaklad po ugankah in nalogah iz šolske zgodovine.

🕒 120 minut

👶 10–25 otrok

€ 150 EUR

Muzejska trgovina

V muzejski trgovini boste našli ideje za darila ob praznovanjih, praznikih ali za učitelje ob koncu šolskega leta. Namenjena je predvsem obiskovalcem, ki želijo od ogleda razstav ali sodelovanja na učnih urah odnesti tudi kak spominek. Na voljo so razne replike muzejskih predmetov (šolske tablice, peresniki, črnilniki, peresnice, zvezki, svinčniki) in drugi šolski pripomočki ter učila. Trgovina se ponaša še z izjemno bogato ponudbo publikacij o zgodovini šolstva na Slovenskem

Pobarvanka

A4, 32 strani / 5 €

Spomin v tekstilni vrečki

64 ploščic / 8 €

Ste vedeli, da imamo tudi...?

... Šolsko kroniko

Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje. Glasilo Slovenskega šolskega muzeja je slovenska znanstvena in strokovna revija za zgodovino šolstva, pedagogike in vzgoje. Revija ima več kot 60-letno tradicijo z začetki v skupnem zborniku šolsko-pedagoških muzejev v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, ki je začel izhajati leta 1964. Vsak nov letnik prinaša raznovrstne, zanimive prispevke s širokega polja dediščine šolstva in vzgoje. Prelistajte revijo in preberite članke o temah, ki se dotaknejo vsakega izmed nas!

... muzejsko knjižnico

Naša specialna knjižnica hrani knjige s področja šolstva, vzgoje in izobraževanja ter s področja šolske in obče zgodovine. Pri nas najdete učbenike iz različnih časovnih obdobij, učne načrte, šolske zakone, učiteljske imenike, šolske koledarje, glasila, letna poročila ... Čitalniški prostor omogoča študij in raziskovanje vsem, ki proučujejo zgodovino šolstva ali vprašanja sodobnega izobraževanja. Vedno so dobrodošli tudi obiskovalci, ki pridejo k nam le pokukat v svoje prve čitanke in iskat šolske spomine.

... gostujočo razstavo

V sodelovanju z Mestnim muzejem Idrija pripravljamo razstavo ob 150-letnici Čipkarske šole Idrija. Razstava bo predstavila čipkarsko šolstvo na Slovenskem od začetkov do danes. Zasnovana bo kot gostujoča razstava in bo od oktobra 2026 gostovala po slovenskih šolah.

... muzej na obisku

Muzej je ustanova, ki vsakodnevno privablja goste, gre pa rad kdaj tudi sam v gosté. Slovenski šolski muzej z veseljem pride na obisk v vašo šolo, vrtec, knjižnico, kulturni dom ... Naš prispevek lahko obogati vaš kulturni dan ali drugo prireditev. Možno je gostovanje s katero od učnih ur, delavnic ali s predavanji kustosov. Za informacije nas pokličite ali nam pišite.

Godovič, 11.6.2026

Spoštovani,

Želo smo se razveselili novice, da je Slovenski šolski muzej postal slovenski muzej leta. Ob tem praznanju vam iskreno čestitamo.

Še enkrat se vam zahvaljujemo za obisk na naši šoli. Želimo vam še naprej uspešno delo

učenci in učiteljice POŠ Godovič

Pedagoški programi v šolskem letu 2026/27

Urednica: Mateja Pušnik

Besedila: Mateja Pušnik, Klara Marija Keršič, Polona Koželj, Andreja Cigale, mag. Marjetka Balkovec Debevec ter sodelavci: Anton Arko, Taja J. Gubenšek, Maja Haki Saje, Mateja Ribarič, Valentina Tominec, Natalija Žižić

Fotografije: SŠM – fototeka, foto: Urška Boljkovac, Gregor Gobec, Ksenija Guzej, Marjan Javoršek, Žiga Koritnik in Andrej Peunik

Oblikovanje in ilustracije: Padalci: Irena Gubanc in Teja Jalovec

Tehnični prelom: Matjaž Kavar – RAORA d. o. o.

Lektoriranje: Martina Oberman Žnidarčič, Marjeta Žebovec

Tisk: Tiskarna knjigovoznica Radovljica, d. o. o.

Naklada: 300 izvodov

Izdal in založil: Slovenski šolski muzej, zanj mag. Stane Okoliš

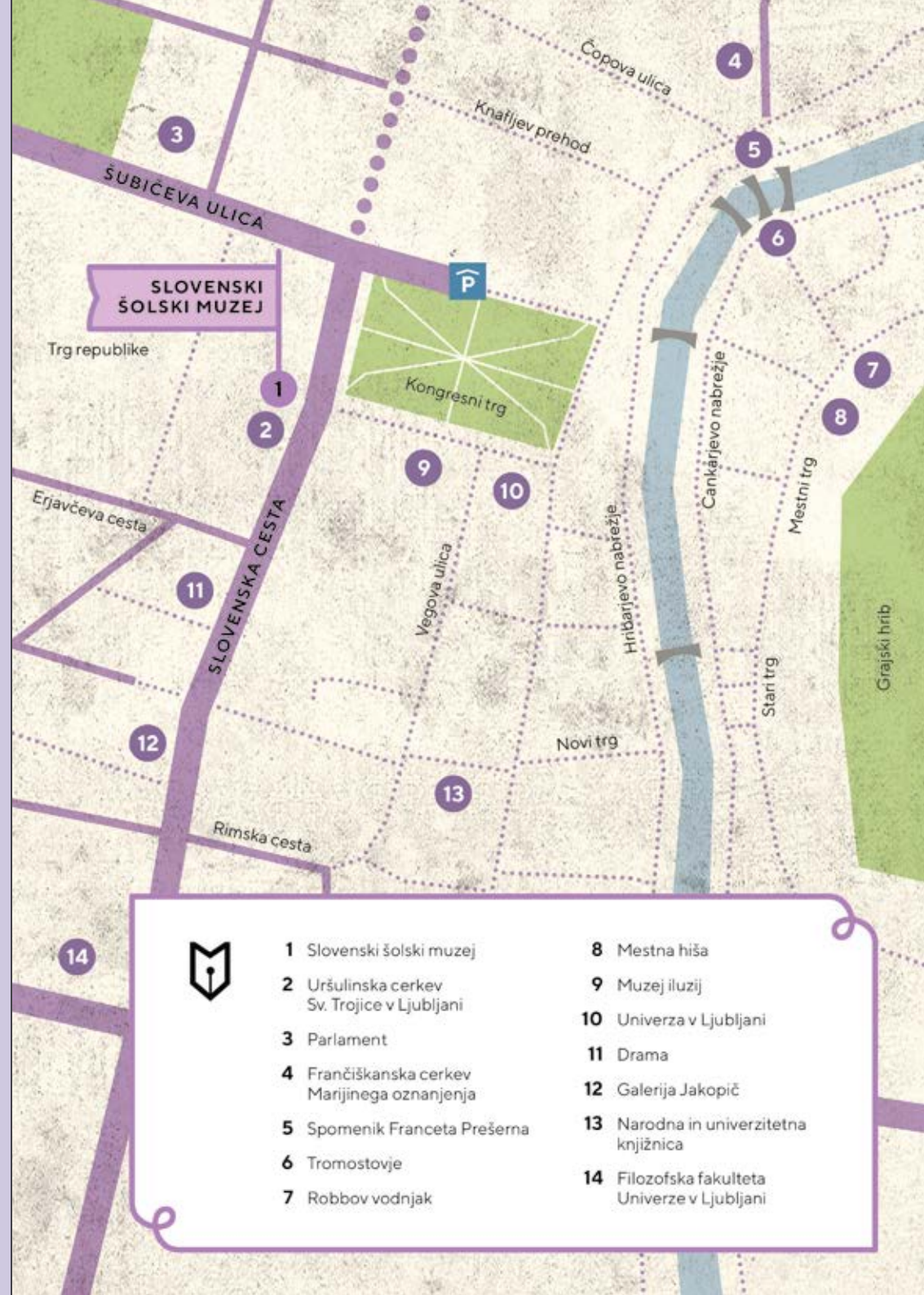
Publikacija muzeja (brošura), št. 184

Ljubljana, avgust 2026

Izid publikacije je podprlo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST
IN MLADINO

Slovenski šolski muzej

Plečnikov trg 1, Ljubljana, Slovenija

tajnistvo@solskimuzej.si

www.solskimuzej.si

Rezervacija in prijava

prijava@solskimuzej.si

01/251 30 24

051/238 259

Odpiralni čas

ponedeljek–petek od 8.00 do 16.00

četrtek od 8.00 do 18.00

za skupine po dogovoru

tudi zunaj navedenega odpiralnega časa.

Uradne ure

(uprava, knjižnica, kustosi)

ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

SLOVENSKI
MUZEJ
LETA

VALVA
SORJE
VA·OD
LIC·JA

Očitno je
šola res zakon!
Pridi!